

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

**Обліково-аналітичне забезпечення діагностики та прогнозування
розвитку бізнес-структур**

для студентів усіх форм навчання
за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування
спеціалізації 02 Бізнес-аналітика

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол №

Харків
НТУ «ХП»
2017

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Обліково-аналітичне забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур» для студентів усіх форм навчання за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування, спеціалізації 07102 Бізнес-аналітика / уклад. Н. Ю. Єршова – Х. : НТУ «ХПІ», 2017. – 68 с.

Укладачі: Н.Ю. Єршова

Рецензент:

Кафедра економічного аналізу та обліку

ВСТУП

Сучасна система господарювання обумовлює зміну форм і методів управління економікою підприємства, вимагає нових підходів до визначення ефективності його діяльності. Важливим аспектом ефективного управління суб'єктами господарювання є обліково-аналітичне забезпечення, яке є основою для проведення діагностики та прогнозування їх розвитку. Обліково-аналітичне забезпечення є складовою загальної системи управління, базується на даних бухгалтерського обліку і здійснюється бухгалтерами та аналітиками. Суть обліково-аналітичного забезпечення полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес, проведення оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності даного процесу і використанні його результатів при формуванні рекомендацій для прийняття управлінських рішень. При цьому загальна методологія і нормативні положення обліку і аналізу удосконалюються для раціонального використання в єдиній обліково-аналітичній системі.

Навчальна дисципліна «Обліково-аналітичне забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур» належить до вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки магістрів за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», спеціалізації «Бізнес-аналітика». Вивчення певних питань щодо організації, формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур сприяють поглибленню теоретичних і практичних здібностей особистості з обліку та аналізу, здатної працювати в умовах ринкової економіки, тобто в тих, які потребують від неї творчої ініціативи, високого рівня компетентності, сучасного економічного мислення.

Предметом навчальної дисципліни є обліково-аналітичне забезпечення управління бізнес-структур.

Метою навчальної дисципліни є засвоєння майбутніми спеціалістами теоретичних основ та формування практичних навичок з обліково-аналітичного

забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур. Значна увага при цьому приділяється формуванню у студентів навичок використання обліково-аналітичних методів, що створює суттєві конкурентні переваги серед фахівців економічного профілю на ринку праці.

Основними завданнями вивчення дисципліни є опанування студентами методів обліково-аналітичного забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур, підходів до організації обліково-аналітичної діяльності в основі яких знаходяться ідеї і принципи системного підходу.

У результаті вивчення дисципліни студент *повинен знати:*

- ✓ методи підготовки обліково-аналітичної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством;
- ✓ підходи до організації аналітичного процесу та регламентації діяльності його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства;
- ✓ інструментальні засоби дослідження, отримання, зберігання, обробки обліково-аналітичної інформації та застосовувати їх під час діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур;

У результаті вивчення дисципліни студент *повинен вміти*

- ✓ обґрунтовувати проблему обліково-аналітичного забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур,
- ✓ використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички з формування та організації обліково-аналітичного забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур;
- ✓ використовувати інструментарій діагностики необоротних та оборотних активів, власного капіталу, доходів, витрат, прибутку та фінансового стану бізнес-структур;
- ✓ діагностувати і аналізувати окремі бізнес-процеси підприємства;
- ✓ проводити системну діагностику діяльності та інтерпретацію її результатів для розвитку бізнес-структур.

Метою цього видання є забезпечення студентів, що навчаються за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», спеціалізації «Бізнес-аналітика» усіма основними навчально-методичними матеріалами, необхідними для практичної роботи над курсом «Обліково-аналітичне забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур». У методичних вказівках наведено контрольні питання, завдання та вправи, розв'язання яких допоможе студентам досконально вивчити основні теми курсу.

I. ЗАГАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення дисципліни «Обліково-аналітичне забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур» відбувається шляхом розкриття тем на лекціях, закріплення теоретичного матеріалу на практичних заняттях та під час самостійної роботи і виконання курсового проекту.

На лекційних, практичних заняттях розглядаються найважливіші та найскладніші питання. Решту питань студенти повинні опрацювати самостійно. Отже, вивчення навчальної дисципліни «Обліково-аналітичне забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур» потребує певної самостійної роботи студентів із метою поглиблення знань щодо специфіки діяльності з обліково-аналітичного забезпечення, її методичного забезпечення, інструментарію. Це передбачає опрацювання літературних джерел щодо окремих питань, винесених на самостійне опрацювання, а також виконання та захисту курсового проекту. Вивчення теоретичних положень навчальної дисципліни потребує закріплення на практиці.

Теоретична частина дисципліни визначається змістом навчальної програми. На практичних заняттях теоретичні знання закріплюються під час розв'язання завдань. Більш повному засвоєнню матеріалу сприяє самостійна робота студентів із вивчення окремих розділів дисципліни та підготовка до практичних занять.

Система контролю якості навчання студентів включає поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль проводиться на практичних заняттях для виявлення рівня знань студентів за окремо взятий період часу. Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру для остаточного визначення рівня знань студентів із викладеної дисципліни. Загальний обсяг годин на вивчення дисципліни та їх розподіл на аудиторні заняття і самостійну роботу студентів такий: 32 години лекцій, 32 години практичних завдань; загальний обсяг 150 / 5 кредита / 2 модулі.

II. ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Практичне заняття 1

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА У ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Мета: засвоєння фундаментальних понять економічної діагностики як окремого напрямку аналітичної роботи у бізнес-структурах. Закріплення знань щодо побудови системи показників для діагностики стану та розвитку бізнес-структур, використання інструментарію діагностики.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Дайте визначення економічної діагностики.
2. Назвіть основну мету та завдання економічної діагностики стану та розвитку бізнес-структур.
3. Сформулюйте основні принципи економічної діагностики стану та розвитку бізнес-структур.
4. Наведите основні методи та інструменти економічної діагностики стану та розвитку бізнес-структур.
5. Що таке система показників економічній діагностики?
6. Які органи організації та проведення діагностики бізнес-структурах?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (варіант 1)

1. Основні завдання економічної діагностики в системі управління – це:
 - а) об'єктивне оцінювання результатів господарської діяльності та фінансово-майнового стану підприємства;
 - б) виявлення чинників господарської діяльності та фінансово-майнового стану та кількісне вимірювання їх впливу;
 - в) підготовка та обґрунтування виважених та ефективних управлінських рішень в галузі менеджменту підприємства;
 - г) всі вірні
2. Основними методами одержання якісної інформації для діагностування є
 - а) кабінетні дослідження
 - б) вибіркова сукупність
 - в) експеримент
 - г) всі вірні
3. Оцінка відібраними керівником співробітниками стану різних систем і підсистем підприємства щодо відповідності поставленим цілям і завданням, наявності

- необхідних ресурсів, за допомогою різних методів і процедур – це:
- а) кабінетні дослідження
 - б) самодіагностика
 - в) діагностичне інтерв'ю
 - г) діагностичне спостереження
4. До формалізованих методів економічної діагностики належать:
- а) традиційні методи економічної статистики
 - б) методи експертних оцінок
 - в) методи побудови аналітичних таблиць та системи показників
 - г) всі вірні
5. До неформалізованих методів економічної діагностики належать:
- а) методи програмування
 - б) математико-статистичні методи
 - в) методи експертних оцінок
 - г) всі вірні

Практичні завдання

Завдання 1. Наведіть систему аналітичних показників для економічної діагностики бізнес-процесу «постачання матеріалів для виробництва». Аргументуйте відповідь.

Завдання 2. Наведіть систему аналітичних показників для економічної діагностики бізнес-процесу «реалізація продукції». Аргументуйте відповідь.

Завдання 3. Назвіть органи організації та проведення економічної діагностики на промисловому підприємстві. Аргументуйте відповідь.

Завдання 4. Сформуйте вимоги до фахівця з економічної діагностики стану та розвитку бізнес-структур

Завдання 5. Назвіть неформалізовані методи економічної діагностики зовнішнього середовища бізнес-структур.

Завдання 6. Назвіть формалізовані методи економічної діагностики зовнішнього середовища бізнес-структур.

Література: [1,24,25,26,27].

Практичне заняття 2

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Мета: засвоєння поняття, сутності, значення обліково-аналітичного забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення у бізнес-структурі.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур.
2. Сформулюйте основні принципи формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур.
3. З яких елементів складається загальний порядок планування обліково-аналітичної діяльності у бізнес-структурі?
4. У чому полягає сутність інформації та яка її роль для аналітичного дослідження?
5. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації?
6. Як здійснюється перевірка доброякісності інформації за формою й змістом?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (варіант 1)

1. Для спостереження за найважливішими операціями господарської діяльності з метою керування ними в момент їх здійснення використовується:
 - а) оперативний облік;
 - б) фінансовий облік;
 - в) бухгалтерський облік;
 - г) всі вірні
2. Показники управлінського обліку підприємства використовуються для:
 - а) перспективного управління
 - б) оперативного управління
 - в) перспективного й оперативного управління
 - г) ретроспективного управління
3. Залежно від способу одержання обліково-аналітичної інформація суб'єктів господарювання поділяється на:
 - а) офіційна та неофіційна

- б) відкрита та конфіденційна
 - в) стратегічна та тактична
 - г) синтетична та аналітична
4. Складність формування інформаційної бази підприємства полягає у:
- а) багатопрофільності
 - б) різних правилах формування інформації в підсистемах
 - в) відмінності цільової спрямованості формованої інформації
 - г) всі вірні
5. Завданням центру управління як відділу інформаційно-аналітичного центру є:
- а) управління обміном даними між ІАС
 - б) вироблення інформаційно-аналітичних продуктів
 - в) каталогізація інноваційних інтелектуальних ресурсів
 - г) всі вірні

Практичні завдання

Завдання 1. Наведіть загальний порядок планування обліково-аналітичної діяльності у бізнес-структурі.

Завдання 2. Наведіть порядок перевірки доброякісності інформації для проведення економічної діагностики стану та ефективності використання основних засобів бізнес-структури за формою. Аргументуйте відповідь.

Завдання 3. Наведіть порядок перевірки доброякісності інформації для проведення економічної діагностики стану та ефективності використання основних засобів бізнес-структури за змістом. Аргументуйте відповідь.

Завдання 4. Визначте вимоги до інформації, яка має бути сформована в обліково-аналітичному контурі для прийняття управлінського рішення щодо управління матеріальними запасами бізнес-структур.

Завдання 5. Визначте вимоги до інформації, яка має бути сформована в обліково-аналітичному контурі для прийняття управлінського рішення щодо управління оборотними активами бізнес-структур.

Література: [1,24,25,26,27].

Практичне заняття 3

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики стану основних засобів для прогнозування розвитку бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення діагностики стану та ефективності використання основних засобів бізнес-структур.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики та прогнозування стану основних засобів бізнес-структур.
2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики стану основних засобів для прогнозування розвитку бізнес-структур?
3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики стану та ефективності використання основних засобів бізнес-структур?
4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики основних засобів бізнес-структур?
5. Як здійснюється діагностика стану та ефективності використання основних засобів бізнес-структур?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (Варіант 1)

1. Завдання обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами бізнес-структур:
 - а) надання інформації про господарські операції з основними засобами для прийняття управлінських рішень;
 - б) удосконалення обліку основних засобів та їх оновлення з урахуванням галузевих особливостей;
 - в) опрацювання напрямів інвестиційного розвитку підприємства.
 - г) всі вірні
2. Функціями системи обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами є:

- а) облікова та контрольна
 - б) облікова та аналітична
 - в) аналітична та облікова
 - г) інформаційна, облікова, аналітична
3. Основними елементами системи обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами є:
- а) первинні і зведені бухгалтерські документи, облікові регістри,
 - б) внутрішня звітність
 - в) фінансова звітність
 - г) всі вірні
4. До моделей діагностики основних засобів підприємства відноситься:
- а) модель визначення потреби в трудових ресурсах
 - б) моделі оцінки власного капіталу
 - в) моделі оцінки ефективності інвестицій
 - г) всі вірні
5. Фондовіддача основних засобів розраховується як
- а) відношення собівартості виробленої продукції до середньорічної вартості основних засобів
 - б) відношення обсягу товарної продукції до середньорічної вартості основних засобів
 - в) відношення середньорічної вартості основних засобів до собівартості виробленої продукції
 - г) відношення середньорічної вартості основних засобів до обсягу товарної продукції
6. Фондоозброєність праці розраховується як:
- а) відношення середньорічної вартості основних засобів до середньооблікової чисельності робітників
 - б) відношення середньооблікової чисельності робітників до середньорічної вартості основних засобів
 - в) відношення товарної продукції до середньооблікової чисельності робітників
 - г) відношення середньооблікової чисельності робітників до обсягу товарної продукції

Практичні завдання

Завдання 1. Наведіть схему алгоритму діагностики основних засобів у бізнес-структурі.

Завдання 2. Надайте оцінку зміни наявності основних засобів та їх динаміки на ПАТ «МКК» за 2017 р., тис. грн за даними таблиці:

Показник	Наявність на початок року	Надійшло за рік	Вибуло за рік	Наявність на кінець періоду	Зміна за рік (+,-)	Темп зростання %
1. Вартість основних засобів у первісній оцінці	16642,6	3406,2	295,0			
2. Зношення основних засобів	10678,6	2558	122			

3. Залишкова вартість основних засобів	5964,0	675	0			
--	--------	-----	---	--	--	--

Завдання 3. На основі даних таблиці сформууйте аналітичну інформацію щодо кількісного впливу факторів на фондівдачу основних засобів ПАТ «МКК». За результатами зробити висновки.

Показники	2016 рік	2017 рік	Відхилення (+,-)	Темп зростання, %
Обсяг промислової продукції у зіставних цінах, тис. грн	79900	96800		
Чистий прибуток, тис. грн	160	110		
Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн:	5700	6870		
у т. ч. – активної частини	4440	5220		
Фондовіддача основних виробничих засобів, грн:				
у т. ч. – активної частини				
Фондомісткість основних виробничих засобів, грн:				
у т. ч. – активної частини				
Рентабельність основних виробничих засобів, %:				
у т. ч. – активної частини				

Завдання 4. На основі даних таблиці сформууйте аналітичну інформацію щодо обсягу, структури та динаміки основних засобів за первісною вартістю на ТОВ «А». За результатами зробити висновки.

Показник	2015 рік		2016 рік		2017 рік		асб відх	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Загальна сума основних засобів в т.ч.	13945		16091		18560			
1) будівлі, споруди, передавальні споруди	6425		6817		7690			
2) машини та обладнання	5238		6345		7083			
3) транспортні засоби	1707		2408		3267			
4) інструменти, прилади, інвентар	326		311		328			
5) тварини	33		30		30			
6) інші основні засоби	10		10		10			
7) малоцінні необоротні матеріальні активи	96				152			

Література: [1,4,17,29,30].

Практичне заняття 4

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики нематеріальних активів для прогнозування розвитку бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення нематеріальних активів на підприємствах.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики нематеріальних активів для прогнозування розвитку бізнес-структур.
2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики нематеріальних активів на підприємстві?
3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики стану нематеріальних активів бізнес-структур?
4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики нематеріальних активів бізнес-структур?
5. Як здійснюється діагностика стану та ефективності використання нематеріальних активів бізнес-структур?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (Варіант 1)

1. Нематеріальними активами визнаються активи, які
 - а) ідентифікуються
 - б) використовувані тим чи іншим чином в діяльності організації
 - в) здатні приносити організації майбутні економічні вигоди
 - г) всі вірні
2. Первинна вартість нематеріальних активів – це:
 - а) сума коштів, яку компанія очікує отримати за об'єкт нематеріальних активів після закінчення строку його корисного використання
 - б) вартість, за якою об'єкт нематеріальних активів відображається у бухгалтерському балансі після вирахування накопиченої амортизації

- в) сума витрат на придбання або створення об'єкта нематеріальних активів і витрат на доведення планованих цілях
 - г) найбільш імовірна ціна, якої повинен досягти нематеріальний актив на конкурентному і відкритому ринках із дотриманням усіх умов справедливої торгівлі
3. Методи оцінки нематеріальних активів, які використовуються незалежними оцінювачами, базуються на таких підходах
- а) дохідний та ринковий
 - б) ринковий та витратний
 - в) ринковий, витратний, дохідний
 - г) витратний, дохідний
4. НМА, що використовуються в діяльності бізнес-структури, виступають у вигляді:
- а) об'єктів промислової власності
 - б) об'єктів авторського та суміжних прав
 - в) об'єктів прав користування природними ресурсами і майном
 - г) всі вірні
5. Основними завданнями діагностики нематеріальних активів є:
- а) виявлення резервів підвищення ефективності використання активів
 - б) аналіз структури та динаміки нематеріальних активів, їх відповідності вимогам технічного прогресу та оптимальним параметрам виробництва;
 - в) аналіз інвестицій
 - г) всі вірні

Практичні завдання

Завдання 1. Наведіть схему алгоритму діагностики нематеріальних активів у бізнес-структурі.

Завдання 2. Сформулюйте основні аналітичні процедури діагностики нематеріальних активів бізнес-структури. Відповідь аргументуйте.

Завдання 3. На основі даних таблиці надайте аналітичну інформацію щодо кількісного впливу факторів на зміну рентабельності нематеріальних активів ВАТ «Савинський цукровий завод». За результатами зробити висновки.

Показник	2016 рік	2017 рік	Відхилення (+,-)	Темп зростання, %	Вплив факторів
Чистий прибуток, тис. грн	310,1	510,7			
Середня вартість нематеріальних активів, тис. грн	45,9	50,8			
Рентабельність нематеріальних активів (коэф.)					

Завдання 4. На основі наведених у таблиці даних визначити рівень додаткового доходу на гривню вкладеного капіталу в нематеріальні активи (ДВК), з урахуванням, що цей показник залежить від рентабельності продажу та віддачі нематеріальних активів:

Показник	2016 рік	2017 рік	Відхилення (+,-)	Темп зростання, %	Вплив факторів
Чистий прибуток, тис. грн	310,1	510,7			
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	514,5	785,5			
Середня вартість нематеріальних активів, тис. грн	45,9	50,8			

За результатами зробити висновки.

Завдання 5. На основі даних провести аналізу ефективності використання нематеріальних активів підприємства. Результати представити у таблиці. Зробити висновки.

Показник	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Темпи росту, %		
				2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2015
Аналіз НМА як частини майна організацій						
НМА, млн дол., у т.ч .:	6380	6482	6678			
ідентифіковані НМА	1887	1935	2020			
Ділова репутація	4493	4548	4658			
Частка ідентифікованих НМА в НМА,%						
Частка ділової репутації в НМА,%						
Частка НМА в активах,%, в т.ч .:	15,7	14,9	15,9			
ідентифіковані НМА	5,5	5,4	6,0			
Ділова репутація	10,2	9,4	9,9			
Чистий прибуток млн., долл	405	510	513			
Виручка від реалізації, млн. долл	615	710	766			
Оцінка ефективності НМА на основі результативності						
Віддача від НМА, дол.						
Рентабельність НМА,%						

Література: [1,4,29,30,31].

Практичне заняття 5

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ МАТЕРІАЛЬНИХ ЗАПАСІВ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС- СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики наявності, ефективності використання та забезпечення матеріальними для прогнозування розвитку бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення діагностики матеріальних запасів бізнес-структур.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики наявності, ефективності використання та забезпечення матеріальними запасами бізнес-структур.
2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики стану матеріальних запасів на підприємстві?
3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики та прогнозування забезпечення матеріальними запасами бізнес-структур?
4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики стану, ефективності використання та забезпечення матеріальними запасами бізнес-структур?
5. Як здійснюється діагностика стану, ефективності використання та забезпечення матеріальними запасами бізнес-структур?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (Варіант 1)

1. Обліково-аналітичне забезпечення управління матеріальними запасами сприяє:
 - а) підвищенню рентабельності,
 - б) зменшенню ліквідності
 - в) зменшенню інвестиційної привабливості
 - г) всі вірні
2. Завдання обліково-аналітичного забезпечення управління запасами з метою розвитку бізнес-структур:
 - а) аналітичний моніторинг фондів віддачі;
 - б) аналітичний моніторинг рентабельності;

- в) аналітичний моніторинг ліквідності та поточної платоспроможності;
 - г) всі вірні
3. Необхідними передумовами правильної організації обліку запасів бізнес-структур є:
- а) контроль використання основних засобів;
 - б) раціональна організація складського господарства;
 - в) раціональна організація обліку грошових коштів
 - г) розробка номенклатури готової продукції
4. Інструментарій системи управління матеріально-виробничими запасами включає в себе наступні складові:
- а) облік і аналіз матеріально-виробничих запасів;
 - б) планування використання матеріальних ресурсів;
 - в) організаційну структуру системи управління запасами;
 - г) всі вірні
5. Коефіцієнт оборотності запасів розраховується як :
- а) відношення собівартості продукції до величини запасів
 - б) відношення запасів до величини собівартості продукції
 - в) відношення вартості товарної продукції до величини запасів
 - г) відношення вартості запасів до вартості товарної продукції
6. Тривалість фінансового циклу розраховується як :
- а) сума тривалості обороту запасів та тривалості обороту дебіторської заборгованості
 - б) різниця між тривалістю обороту запасів та тривалістю обороту дебіторської заборгованості
 - в) сума тривалості операційного циклу та тривалості обороту кредиторської заборгованості
 - г) різниця між тривалістю операційного циклу та тривалістю обороту кредиторської заборгованості
7. На досягнення мінімальних витрат, пов'язаних змістом запасу і отримання відповіді на два питання: «скільки» і «коли» спрямовано використання:
- а) модель оптимальної партії замовлень
 - б) модель ABC і XYZ-аналізу;
 - в) модель планування матеріальних потреб;
 - г) нормування

Практичні завдання

Завдання 1. Представлені дані по підприємству А:

товарні запаси	кількість продажів, шт	Ціна, грн.	товарні запаси	кількість продажів, шт	Ціна, грн.
Товар 1	10	700	Товар 6	400	58
Товар 2	450	270	Товар 7	720	300
Товар 3	5000	30	Товар 8	100	45
Товар 4	5	120	Товар 9	12000	4
Товар 5	230	34	Товар 10	2000	800

Провести ABC-аналіз товарних запасів підприємства, якщо відомо, що за 2017 рік підприємство отримало наступні доходи від продажу товарних запасів, якщо запаси згідно ABC-аналізу поділяються на групи:

1 група А - це 20% запасів, які приносять підприємству 80% доходу з продажів.

2 група В - це 30% запасів, які приносять підприємству 15% доходу з продажів.

3 група С - це 50% запасів, які приносять підприємству 5% доходу з продажів.

Вирішення завдання

З метою проведення аналізу товарних запасів підприємства доповнимо таблицю, розрахувавши дохід від продажу (тобто виручку, яка дорівнює добутку кількості реалізованих товарних запасів на їх ціну). Також розрахуємо частку продажів кожного товарного запасу в кількісному вираженні і в грошовому (тобто за кількістю продажів у штуках і за доходом в грн).

товарні запаси	кількість продажів, шт	Ціна, грн.	Дохід від продажу товарного запасу в грн	Частка продажів у кількісному вираженні	Частка продажів у грошовому вираженні, грн
Товар 1	10	700	7000	0,0%	0,3%
Товар 2	450	270	121500	2,2%	5,6%
Товар 3	5000	30	150000	23,9%	6,9%
Товар 4	5	120	600	0,0%	0,0%
Товар 5	230	34	7820	1,1%	0,4%
Товар 6	400	58	23200	1,9%	1,1%
Товар 7	720	300	216000	3,4%	9,9%
Товар 8	100	45	4500	0,5%	0,2%
Товар 9	12000	4	48000	57,4%	2,2%
Товар 10	2000	800	1600000	9,6%	73,4%
Ітого	20915	2361	2178620	100%	100%

Група А – товар 10, що приносить підприємству 73,4% доходу, при цьому кількість реалізованих запасів лише 9,6% (тобто з мінімумом зусиль, спрямованих на продажу, підприємство отримує даних доход).

Група С – товари 9 і 3, оскільки сукупно вони становлять в продажах 81,3% (57,4% + 23,9%), а приносять лише 9,1% доходу (6,9 % + 2,2%), тобто зусилля на реалізацію підприємства за великим рахунком не виправдані.

Група В – 1,2, 4-8 товари, які сукупно приносять 17% доходу підприємству (і це 9% продажів).

Висновок ABC-аналізу: Таким чином, слід звести до мінімуму запаси з групи С, це 3 і 9 товари. Може бути, варто повністю відмовитися від їх реалізації, якщо ж вони є супутніми товарами і затребувані покупцями, то хоча б зменшити кількість їх продажів, розширюючи при цей товарні запаси групи А (товар 10).

Завдання 2. ТОВ «Вектор» займається виробництвом продукції, при виробництві використовується три види матеріалу. Визначити вплив факторів на загальну суму прямих матеріальних витрат за звітний період.

вид матеріалу	обсяг виробництва, од		Расход матеріалу на продукт, од.		Ціна єд. матеріалу, грн.		Матеріальні витрати на продукт, грн.			Зміна матеріальних витрат на продукт		
	план	факт	план	факт	план	факт	план	МЗ ум2	факт	загальне	у т.ч. за рахунок	
											норми расходу	ціни
матеріал А			3,08	2,97	500	650						
матеріал Б			2,75	2,75	100	120						
матеріал В			1,1	1,19	50	55,6						
Разом по продукту	10	12										

Аналіз матеріальних витрат проводиться шляхом вивчення факторів, що впливають на загальну суму матеріальних витрат (факторний аналіз матеріальних витрат). Такими факторами є:

обсяг виробництва продукції (ВВП);

середня вартість одиниці матеріальних ресурсів (ЦМ);

витрата сировини і матеріалів на одиницю продукції (УР).

Для вивчення впливу зазначених факторів використовується наступна факторна модель:

$$МЗ = ВВП * \sum (УР * ЦМ)$$

Література: [1,5,6,10,19,31].

Практичне заняття 6

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики руху грошових коштів для прогнозування розвитку бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення діагностики руху грошових коштів бізнес-структур.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики руху грошових коштів бізнес-структур.
2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики руху грошових коштів бізнес-структур на підприємстві?
3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики руху грошових коштів бізнес-структур?
4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики руху грошових коштів бізнес-структур?
5. Як здійснюється діагностика руху грошових коштів у бізнес-структурах?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (варіант 1)

1. Джерелами грошових коштів бізнес-структур є:
 - а) надходження від фінансово-банківської системи
 - б) виручка від реалізації продукції, робіт та послуг
 - в) внесення коштів на депозитні рахунки
 - г) всі вірні
2. Класифікація грошових потоків за масштабами обслуговування фінансово-господарських процесів передбачає:
 - а) грошовий потік бізнес-структури, грошовий потік структурного підрозділу,
 - б) безготівковий і готівковий
 - в) надлишковий, оптимальний, дефіцитний
 - г) регулярний грошовий потік з рівномірними часовими інтервалами і

нерівномірними часовими інтервалами

3. Обліково-аналітична система управління грошовими потоками бізнес-структур необхідна для забезпечення апарату управління інформацією, що дозволяє:
 - а) здійснювати контроль за грошовими потоками корпорації і ефективністю їх використання
 - б) управляти структурою грошових потоків бізнес-структур
 - в) розробляти моделі оцінки та порівняння приведеної вартості майбутніх грошових потоків різними методами
 - г) всі вірні
4. Перевагою прямого методу складання звіту про рух грошових коштів є:
 - а) дає можливість синхронізувати надходження і платежі в часі
 - б) розкриває взаємозв'язок отриманого фінансового результату і зміни коштів на рахунках бізнес-структур
 - в) дозволяє розрахувати дані, що характеризують чистий грошовий потік в звітному періоді
 - г) всі вірні
5. Перевагою непрямого методу складання звіту про рух грошових коштів є:
 - а) дає можливість синхронізувати надходження і платежі в часі
 - б) дозволяє побачити ті статті, які формують найбільші притоки і відтоки в розрізі трьох видів діяльності
 - в) дозволяє розрахувати дані, що характеризують чистий грошовий потік в звітному періоді
 - г) всі вірні

Практичні завдання

Завдання 1. На основі даних таблиці надати аналітичну інформацію щодо руху та змін грошових коштів у валюті балансу. За результатами зробити висновки.

Склад оборотних активів підприємства	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Запаси	31783	61578	85745
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	30700	26209	37314
Дебіторська заборгованість за рахунками за виданими авансами	5730	6722	6280
Дебіторська заборгованість за рахунками з внутрішніх розрахунків	0	15	21
Інша поточна дебіторська заборгованість	55	42	129
Дебіторська заборгованість за рахунками з бюджетом	0	3222	6513
Гроші та їх еквіваленти	37381	47855	24010
Готівка	4	3	3
Рахунки у банках	37377	47852	24007
Витрати майбутніх періодів	29	40	43
Інші оборотні активи	3177	2930	2057
Усього за розділом II			
Валюта балансу	188209	229103	245686

Завдання 2. За результатами аналізу діяльності ТОВ «Фагот» бухгалтером-аналітиком отримані наступні дані:

Показник	2015 рік	2016 рік	2017 рік
ДГП – позитивний грошовий потік	1751,5	1982	5173
ВГП – від’ємний грошовий потік	1523,9	1145	6132
ЧГП – чистий грошовий потік	227,6	837	-959
ЧПрп – обсяг чистого прибутку	0,2	0	873
Ам – обсяг амортизаційних відрахувань	2776,1	2697	2362
СЗг.к – середній залишок грошових коштів в аналізованому періоді	43,95	112,5	215
СЗе.к.г. – середній залишок еквівалентів грошових коштів в аналізованому періоді	-	-	-
ГК – грошові кошти	52,6	173	257
СА – середня сума оборотних активів в аналізованому періоді	9875,6	12447,5	13077,5
Сз – середній залишок оборотних активів	9875,6	12447,5	13077,5
Вр – виручка від реалізації продукції	35604,4	41504	47454
Вд – одноденна виручка від реалізації продукції	98,9	115,29	131,82
ОБ – сума виплат основного боргу по кредитах та позиках	1371	2063	5111
ΔЗтм – сума приросту запасів товарно-матеріальних цінностей в складі оборотних активів	1094,4	24	-2566
Д – сума дивідендів, що сплачені	72,3	76	434
ΔРІ – сума приросту реальних інвестицій	1386,2	-3453	-3663
ΔФІд – сума приросту довгострокових фінансових інвестицій	0	-44	0
ФІп – сума поточних фінансових інвестицій	-	-	-
ДЗ – сума поточної дебіторської заборгованості всіх видів	5839	9115	9419
КЗ – сума кредиторської заборгованості всіх видів	3590,8	3715	5833

Розрахувати основні фінансові показники, які дозволяють встановити позитивні та негативні тенденції розвитку грошових потоків, відображають результати управління грошовими потоками і підприємством у цілому:

основні фінансові показники		2015 рік	2016 рік	2017 рік
1. Коефіцієнт ліквідності грошових потоків (КЛгп) характеризує здатність підприємства покривати необхідні витрати грошових коштів додатним грошовим потоком у звітному періоді	$КЛгп = \frac{ДГП}{ВГП}$			
2. Кількість оборотів оборотних активів (Кооа) вказує на швидкість обороту оборотних активів	$Кооа = \frac{Вр}{СА}$			
3. Середній період обороту оборотних активів (Пооа) вказує на середню величину періоду обороту оборотних активів	$Пооа = \frac{СА}{Вд}$			

4. Коефіцієнт участі грошових коштів та їх еквівалентів в оборотних активах (K_y) вказує на рівень ефективності використання грошових активів	$K_y = \frac{CЗ_{г.к} + CЗ_{е.г.к}}{CA}$			
5. Кількість оборотів грошових коштів та їх еквівалентів ($K_{огк}$) вказує на швидкість обороту грошових коштів та їх еквівалентів	$K_{огк} = \frac{Br}{CЗ_{г.к} + CЗ_{е.г.к}}$			
6. Середній період обороту грошових коштів ($П_{огк}$) вказує на середню величину періоду обороту грошових коштів	$П_{огк} = \frac{CЗ_{г.к} + CЗ_{е.г.к}}{Bд}$			
9. Коефіцієнт ефективності грошового потоку в досліджуваному періоді ($KE_{гп}$) визначає результативність управлінських рішень щодо грошових потоків, їх вплив на стан фінансової рівноваги	$KE_{гп} = \frac{ЧГП}{ВГП}$			
10. Коефіцієнт якості чистого грошового потоку ($Kя$) визначає якість чистого грошового потоку, що характеризується зростанням частки чистого прибутку за рахунок зростання обсягів операційної діяльності	$Kя = \frac{ЧП_{пр} + Ам}{ЧГП}$			
11. Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку ($КДчгп$) визначає достатність акумульованого підприємством чистого грошового потоку з позицій його потреб	$КДчгп = \frac{ЧГП}{ОБ + \Delta З_{тм} + Д}$			
12. Коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку ($КРчгп$) показує частку грошових інвестицій, спрямованих на заміну активів, які сприяють зростанню виробництва	$КРчгп = \frac{ЧГП - Д}{\Delta PI + \Delta \Phi I_o}$			

Завдання 3. На основі даних таблиці надати аналітичну інформацію щодо ліквідності балансу ТОВ «Арфа» та коефіцієнтів ліквідності.

Актив	Кінець 2016 року	Кінець 2017 року	Пасив	Кінець 2016 року	Кінець 2017 року	Платіжний надлишок (+) або нестача (-)	
Найбільш ліквідні активи (Л1)	37381	47855	Найбільш термінові зобов'язання (П1)	673	431		
Активи, що швидко реалізуються (Л2)	36485	36234	Короткострокові пасиви (П2)	40551	62285		
Активи, що повільно реалізуються (Л3)	34989	64548	Довгострокові пасиви (П3)	28	0		
Активи, що важко реалізуються (Л4)	79354	80466	Пості ні пасиви (П4)	146957	166387		
БАЛАНС			БАЛАНС				

Література: [1,13,14,27,29,30].

Практичне заняття 7

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики дебіторської заборгованості для прогнозування розвитку бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення діагностики дебіторської заборгованості у бізнес-структурах.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики дебіторської заборгованості бізнес-структур.
2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики дебіторської заборгованості бізнес-структурах?
3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики дебіторської заборгованості бізнес-структур?
4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики дебіторської заборгованості бізнес-структур?
5. Як здійснюється діагностика дебіторської заборгованості та оцінка її впливу на показники фінансового стану бізнес-структур?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (варіант 1)

1. В процесі діяльності бізнес-структур дебіторська заборгованість виникає в результаті наступних господарських операцій:
 - а) відвантаження продукції з відстрочкою платежу;
 - б) отримання товарів від постачальників
 - в) оплата отриманих від постачальника товарів
 - г) всі вірні
2. Класифікація дебіторської заборгованості
 - а) дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги термін погашення яких не настав
 - б) дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, непогашена вчасно

- в) дебіторська заборгованість за отриманими векселями
 - г) всі вірні
3. Напрямами аналізу дебіторської заборгованості бізнес-структур є:
- а) оцінювання рівня і динаміки дебіторської заборгованості;
 - б) аналіз складу та структури дебіторської заборгованості за контрагентами та «віковими групами»;
 - в) оцінювання питомої ваги дебіторської заборгованості в активах підприємства;
 - г) всі вірні
4. Побудова аналітичних таблиць для аналізу дебіторської заборгованості бізнес-структур призначена для:
- а) аналізу динаміки і структури ДЗ
 - б) ранжування ДЗ за термінами виникнення та погашення
 - в) розрахунку коефіцієнту оборотності ДЗ
 - г) всі вірні
5. Якісними методами аналізу ДЗ є:
- а) аналіз динаміки і структури ДЗ
 - б) ранжування ДЗ за термінами виникнення та погашення
 - в) SWOT-аналіз
 - г) всі вірні
6. Перевищення темпів зростання дебіторської заборгованості над темпом збільшення виручки від продажів свідчить про
- а) підвищення рівня управління дебіторською заборгованістю
 - б) зниження рівня управління дебіторською заборгованістю
 - в) «заморожування» частини дебіторської заборгованості
 - г) всі вірні
7. Факторинг - це
- а) операції з придбання комерційних зобов'язань покупця фінансовим агентом
 - б) операції з продажу комерційних зобов'язань покупця фінансовим агентом
 - в) фінансова комісійна операція, при якій клієнт переуступає дебіторську заборгованість банку або факторингової компанії
 - г) всі вірні

Практичні завдання

Завдання 1. На основі даних по підприємству надати аналітичну інформацію щодо стану, руху, частини дебіторської заборгованості та її зміни по підприємству «В» протягом 2015-2017 років. За результатами зробити висновки.

Склад оборотних активів підприємства	2015 рік	2016 рік	2017 рік	абсолютне відхилення 2016-2015 рр	абсолютне відхилення 2017-2016 рр
Запаси	31783	61578	85745		

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	30700	26209	37314		
Дебіторська заборгованість за рахунками за виданими авансами	5730	6722	6280		
Дебіторська заборгованість за рахунками з внутрішніх розрахунків	0	15	21		
Інша поточна дебіторська заборгованість	55	42	129		
Дебіторська заборгованість за рахунками з бюджетом	0	3222	6513		
Гроші та їх еквіваленти	37381	47855	24010		
Готівка	4	3	3		
Рахунки у банках	37377	47852	24007		
Витрати майбутніх періодів	29	40	43		
Інші оборотні активи	3177	2930	2057		
Усього за розділом II	108855	148637	162112		
Валюта балансу	188209	229103	245686		

Завдання 2. Підприємство за даними обліку на 01.10.17 р. має наступні дані про фактично списану безнадійну дебіторську заборгованість і про залишки (сальдо) дебіторської заборгованості по трьох групах дебіторів за останні три місяці.

Місяць	Фактично списано безнадійної дебіторської заборгованості (грн.)			Сальдо дебіторської заборгованості на кінець попереднього місяця (грн.)		
	1-а група	2-а група	3-я група	1-а група	2-а група	3-я група
1	2	3	4	5	6	7
Липень 2017 р.	5000,00	2000,00	---	50000,00	20000,00	5000,00
Серпень 2001 р.	---	3000,00	---	45000,00	17000,00	2000,00
Вересень 2017 р.	8000,00	1000,00	---	40000,00	22000,00	1000,00
Усього	13000,00	6000,00	---	135000,00	59000,00	8000,00

1) На підставі наявних даних здійснит розрахунок коефіцієнта сумнівності по кожній групі окремо. Коефіцієнт сумнівності (Кс) розраховується за формулою:

$$K_c = \sum (B_{zn} / D_{zn}) / i,$$

де Бзн - фактично списана безнадійна дебіторська заборгованість відповідної групи за відповідний місяць, що входить в обраний для спостереження період;

Дзн - дебіторська заборгованість (ДЗФ) по відповідній групі на кінець відповідного місяця (того самого, якого обрано й по Бзн), що входить в обраний для спостереження період;

і - кількість місяців в обраному для спостереження періоді (у нашому випадку - три).

2) Визначити величину резерву сумнівних боргів, який повинен бути створений на кінець вересня 2017 року:

Вирішення завдання

Визначаємо коефіцієнт сумнівності (Кс) по кожній групі:

$$Кс \text{ (1-ї групи)} = (5000,00 \text{ грн.} / 50000,00 \text{ грн.} + 8000,00 \text{ грн.} / 40000,00 \text{ грн.}) / 3 = 0,1;$$

$$Кс \text{ (2-ї групи)} = (2000,00 \text{ грн.} / 20000,00 \text{ грн.} + 3000,00 \text{ грн.} / 17000,00 \text{ грн.} + 1000,00 \text{ грн.} / 22000,00 \text{ грн.}) / 3 = 0,107308;$$

$$Кс \text{ (3-ї групи)} = 0,00.$$

Незважаючи на кількість місяців, по яких визначається співвідношення фактично списаної дебіторської заборгованості із залишком такої заборгованості на кінець попереднього місяця (співвідношення Бзн / Дзн), число періодів, на які поділяється сума таких співвідношень, однаково залишається незмінним та дорівнює трьом (кількості місяців у періоді, взятому для спостереження).

Визначення величини резерву сумнівних боргів, який повинен бути створений на кінець вересня 2017 року:

$$40000,00 \text{ грн.} * 0,1 + 22000,00 \text{ грн.} * 0,107308 = 6360,78 \text{ грн.}$$

Якщо у підприємства резерв сумнівних боргів менше зазначеної суми, то йому необхідно його донарахувати.

Завдання 3. Підприємство за даними обліку на 31.12.16 р. має залишок резерву сумнівних боргів у сумі 4000,00 грн. За даними обліку в попередніх

періодах (станом на 31 грудня 2012 р. та станом на 31.12.15 р.) про дебіторську заборгованість, що визнана безнадійною, та про дебіторську заборгованість у розрізі трьох груп дебіторів є наступні дані.

Місяць	Заборгованість, яка признана безнадійною в наступному році, в складі дебіторської заборгованості на кінець попереднього року (грн.)			Сальдо дебіторської заборгованості (грн.)		
	1-а група	2-а група	3-я група	1-а група	2-а група	3-я група
1	2	3	4	5	6	7
31.12.2014 р.	4000,00	3000,00	1000,00	60000,00	40000,00	6000,00
31.12.2015 р.	5000,00	2000,00	2000,00	70000,00	35000,00	4000,00
Разом:	9000,00	5000,00	3000,00	130000,00	75000,00	10000,00
31.12.2016 р.	---	---	---	50000,00	30000,00	3000,00
Усього:	---	---	---	135000,00	59000,00	8000,00

На підставі наявних даних розрахувати коефіцієнт сумнівності на 31.12.2016 р. по кожній групі окремо. Коефіцієнт сумнівності (Кс) розраховуємо за формулою:

$$K_c = (\sum B_{zn} / \sum D_{zn}),$$

де B_{zn} - безнадійна дебіторська заборгованість відповідної групи в складі дебіторської заборгованості даної групи на дату балансу в обраному для спостереження періоді;

D_{zn} - дебіторська заборгованість по відповідній групі на дату балансу в обраному для спостереження періоді.

Визначити резерв сумнівного боргу, що має бути створений на 31.12.2016 р.

Вирішення завдання

Коефіцієнт сумнівності (Кс):

$$K_c (1\text{-ї групи}) = (9000,00 \text{ грн.} / 130000,00 \text{ грн.}) = 0,06923;$$

$$K_c (2\text{-ї групи}) = (5000,00 \text{ грн.} / 75000,00 \text{ грн.}) = 0,0667;$$

$$K_c (3\text{-ї групи}) = (3000,00 \text{ грн.} / 10000,00 \text{ грн.}) = 0,3.$$

Резерв сумнівного боргу, що має бути створений на 31.12.2016 р.:

$50000,00 \text{ грн.} * 0,06923 + 30000,00 \text{ грн.} * 0,0667 + 3000,00 \text{ грн.} * 0,3 = 6362,50 \text{ грн.}$

Зважаючи на те, що на 31.12.2016 р. залишок резерву сумнівних боргів становив 4000,00 грн., підприємству необхідно донарахувати 2362,50 грн. (6362,50 грн. - 4000,00 грн.).

Завдання 4. Підприємство за даними обліку на 31.12.16 р. має залишок резерву сумнівних боргів у сумі 2000,00 грн. За даними обліку в попередньому 2016 р. чистий дохід від реалізації товарів на умовах передоплати склав 500000,00 грн.

Рік	Чистий дохід від реалізації товарів на умовах наступної оплати (грн.)	Сума дебіторської заборгованості за товари, що визнана безнадійною (грн.)
2015	400000,00	3000,00
2016	500000,00	4000,00
Усього:	900000,00	7000,00

На підставі наявних даних розрахувати коефіцієнт сумнівності.

Вирішення завдання

Для визначення K_c візьмемо для спостереження два попередні роки.

$$K_c = 7000,00 \text{ грн.} / 900000,00 \text{ грн.} = 0,007778.$$

Визначаємо відрахування на резерв сумнівних боргів, які повинне здійснити підприємство в 2015 р.:

$$500000,00 \text{ грн.} * 0,007778 = 3889,00 \text{ грн.}$$

Зважаючи на те, що на 31.12.2016 р. залишок резерву сумнівних боргів становив 2000,00 грн., підприємству необхідно донарахувати 1889,00 грн. (3889,00 грн. - 2000,00 грн.).

Завдання 5. На основі даних фінансової звітності провести а) Аналіз показників, які використовують визначення стану дебіторської заборгованості.

Методичні вказівки:

За даними бухгалтерської звітності визначаються наступні показники:

1. *Оборотність дебіторської заборгованості* розраховується як відношення виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини дебіторської заборгованості:

$$O_d = B/D$$

де O_d – оборотність дебіторської заборгованості;

B – виручка від реалізації продукції;

D – середня величина дебіторської заборгованості.

2. *Період погашення дебіторської заборгованості* розраховується як відношення тривалості звітного періоду до оборотності дебіторської заборгованості:

$$P_d = 360 \text{ днів } / O_d$$

де P_d – період погашення дебіторської заборгованості;

O_d – оборотність дебіторської заборгованості.

3. *Частка дебіторської заборгованості у загальному обсязі поточних активів*

$$D_a = (D_3/P_a)_{100}$$

де D_a – частка дебіторської заборгованості в поточних активах;

D_3 – дебіторська заборгованість;

P_a – поточні активи (розділ II + розділ III активу балансу).

4. *Відношення середньої величини дебіторської заборгованості до виручки від реалізації*

$$D_3 = D/B$$

де D – середня величина дебіторської заборгованості;

B – виручка від реалізації продукції.

Література: [1,9,20,25,26,27].

Практичне заняття 8

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики стану кредиторської заборгованості для прогнозування розвитку бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення діагностики кредиторської заборгованості у бізнес-структурах.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики кредиторської заборгованості бізнес-структур.
2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики кредиторської заборгованості бізнес-структур?
3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики кредиторської заборгованості бізнес-структур?
4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики кредиторської заборгованості бізнес-структур?
5. Як здійснюється діагностика кредиторської заборгованості та оцінка її впливу на показники фінансового стану бізнес-структур?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (Варіант 1)

1. На величину кредиторської заборгованості підприємства впливають:
 - а) загальний обсяг купівель і частка у ньому придбання за умов наступної оплати, умови договорів із контрагентами; умови розрахунків із постачальниками і підрядчиками
 - б) якість аналізу кредиторську заборгованість і послідовність використання її результатів
 - в) прийнята для підприємства система розрахунків
 - г) всі вірні
2. Основні завдання управління кредиторською заборгованістю:
 - а) зниження рівня дебіторської заборгованості до розміру, що не перевищує рівня

- кредиторської заборгованості
- б) аналіз насиченості ринку продукцією
 - в) аналіз пасивів
 - г) всі вірні
3. Основні напрями аналізу кредиторської заборгованості бізнес-структур:
- а) оцінювання рівня та динаміки кредиторської заборгованості;
 - б) аналізування питомої ваги кредиторської заборгованості в структурі залученого капіталу
 - в) факторний аналіз кредиторської заборгованості
 - г) всі вірні
4. Для створення системи обліково-аналітичного управління станом дебіторської та кредиторської заборгованості необхідно:
- а) виключення з договорів з покупцями і замовниками істотних умов, що визначають порядок їх виконання, включаючи взаєморозрахунки
 - б) оцінка кредитоспроможності контрагента на підставі аналізу фінансової звітності партнера по бізнесу та інформації кредитної установи
 - в) не встановлення граничної суми можливих угод на основі мінімізації кількості сумнівних боргів
 - г) не встановлення найбільш сприятливого періоду здійснення розрахунків з партнерами по бізнесу
5. Розрахунок показника оборотності кредиторської заборгованості передбачає:
- а) відношення обсягу товарної продукції до середньорічної вартості кредиторської заборгованості
 - б) відношення середньорічної вартості кредиторської заборгованості до обсягу товарної продукції
 - в) відношення собівартості реалізованої продукції до середньорічної вартості кредиторської заборгованості
 - г) відношення валового прибутку від реалізованої продукції до середньорічної вартості кредиторської заборгованості

Практичні завдання

Завдання 1. На підставі даних фінансової звітності ТОВ «Арго» надати аналітичну інформацію щодо кредиторської заборгованості в ракурсі стратегічних завдань компанії:

Показник, тис. грн	2016 рік	2017 рік
Обсяг виручки від реалізації	11656	12487
Кредиторська заборгованість на початок року	1104	1204
Кредиторська заборгованість на кінець року	1204	1687
Довгострокові зобов'язання	400	450
Короткострокові зобов'язання	804	860
Вартість активів	908	1100
Власний капітал	1080	1100
Дебіторська заборгованість	1207	1307
Собівартість реалізованої продукції	8704	9110

– коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості:

$$K_{об} = C / ((K_{ЗН} + K_{ЗК}) / 2),$$

де $K_{ЗН}$ і $K_{ЗК}$ - кредиторська заборгованість на початок і кінець періоду відповідно,

C – собівартість реалізованої продукції.

– періоду оборотності кредиторської заборгованості:

$$K_{б} = 360 \text{ днів} / K_{об}$$

– коефіцієнту залежності бізнес-структури від позикового капіталу:

$$K_{з} = (ДО + КО) / А,$$

де $ДО$ та $КО$ - довгострокові і короткострокові зобов'язання відповідно,

$А$ – вартість активів на кінець звітного періоду.

– коефіцієнту фінансової незалежності:

$$K_{н} = СК / (ДО + КО)$$

– баланс заборгованості:

$$З = КЗ / ДЗ$$

За результатами діагностики зробити висновки

Завдання 2. На основі даних по бізнес-структурі за період 2015-2017 рр. надати аналітичну інформацію щодо кредиторської заборгованості:

Показники	кінець 2015 року	кінець 2016 року	кінець 2017 року
дебіторська заборгованість, тис. грн	235061	234087	324586
кредиторська заборгованість, тис. грн	155101	182708	204184
різниця між показниками			
коефіцієнт співвідношення			

За результатами зробити висновки.

Завдання 3. На основі даних по бізнес-структурі за період 2017року. надати аналітичну інформацію щодо кредиторської заборгованості:

Показник	На початок року		На кінець року		Темп зростання залишку, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	
Кредиторська заборгованість, всього, в тому числі:					
- за товари, роботи, послуги	119852		90832		
- з оплати праці	60184		60026		
- з бюджетом	4385		20373		
- за одержаними авансами	60968		30592		
- зі стратування	38424		22179		
Дебіторська заборгованість, всього	450080		350070		
Валюта балансу	890700		970770		

За результатами зробити висновки.

Завдання 4. У таблиці вміщена структура поточної кредиторської заборгованості споживчого товариства у звітному році:

Показники	На початок періоду		На кінець періоду		Відхилення(+,-)		Темп зростання, %
	сума, тис.грн	пит вага, %	сума, тис.грн	пит вага, %	сума, тис.грн	пит вага, %	
Короткострокові кредити банків	120		110			-	
Векселі видані	-		-			-	
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	160,2		239,8				
Поточні зобов'язання за розрахунками: з одержаних авансів							
з бюджетом	40,8		28,0				
з позабюджетних платежів	4,5		-				
зі страхування	22,3		9,4				
з оплати праці	32,2		27,7				
з учасниками	-		-				
із внутрішніх розрахунків	82,9		89,6				
Інші поточні зобов'язання	71,7		99,4				
Всього							
Баланс	998		1200				

Надати аналітичну інформацію щодо поточної кредиторської заборгованості. За результатами зробити висновки.

Література: [1,13,21,27,28,30].

Практичне заняття 9

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики власного капіталу, оцінки впливу на фінансовий стан бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення діагностики власного капіталу у бізнес-структурах.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики власного капіталу бізнес-структур.
2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики власного капіталу?
3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики власного капіталу бізнес-структур?
4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики власного капіталу бізнес-структур?
5. Як здійснюється діагностика власного капіталу та оцінка його впливу на показники фінансового стану бізнес-структур?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (Варіант 1)

1. Економічний аспект трактування власного капіталу передбачає:
 - а) вартість, що продукує додаткову вартість
 - б) атрибут відносин власності
 - в) вартість власних джерел фінансування активів підприємства
 - г) всі вірні
2. Інформаційна функція системи обліково-аналітичного забезпечення управління капіталом полягає у:
 - а) відображення фактів змін складу і структури капіталу підприємства в процесі фінансової діяльності
 - б) здійснення на підставі первинних даних аналізу наявності, раціональності формування, розподілу та ефективності використання капіталу підприємства
 - в) поточний контроль та проведення перевірки облікової інформації щодо капіталу з метою забезпечення її достовірності у всіх суттєвих аспектах
 - г) забезпечення інформацією про формування, розподіл та використання капіталу підприємства внутрішніх і зовнішніх користувачів

3. До найбільш поширених систем інтегрального аналізу власного капіталу відносять:
 - а) модель Дюпон
 - б) система SWOT-аналізу
 - в) об'єктно-орієнтована система
 - г) всі вірні
4. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу розраховується як:
 - а) відношення коефіцієнта рентабельності реалізації продукції до коефіцієнта оборотності капіталу
 - б) добуток коефіцієнта рентабельності реалізації продукції на коефіцієнт оборотності капіталу
 - в) відношення власного капіталу до чистого прибутку
 - г) сума рентабельності реалізації продукції та рентабельності витрат
5. Горизонтальний (трендовий) фінансовий аналіз власного капіталу ґрунтується на :
 - а) структурному розкладанні окремих складових власного капіталу підприємства
 - б) порівнянні значень окремих груп показників, які є між собою аналогічними
 - в) вивченні динаміки окремих складових та власного капіталу загалом у часі
 - г) розрахунку співвідношення різних абсолютних показників фінансової діяльності підприємства між собою

Практичні завдання

Завдання 1. У таблиці вміщена структура власного капіталу бізнес-структури:

Складові власного капіталу	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Зареєстрований капітал	96	146	146
Резервний капітал	41	41	41
Додатковий капітал	85	88	92
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1472	4905	5318
Усього за розділом I			

Надати аналітичну інформацію щодо складу, руху власного капіталу за 2015-2017 рр. За результатами зробити висновки.

Завдання 2. У таблиці вміщені дані для аналізу рентабельності власного капіталу за 2015-2017 рр. за моделлю «DuPont»

Показники	Позначення	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Чистий прибуток, тис. грн	ЧП	3433	2928	3140
Чистий дохід від реалізації продукції,	ЧД	7193	7094	7518

тис. грн				
Валюта балансу, тис. грн	ВБ	3584,7	5693,4	7786,1
Власний капітал, тис. грн	ВК	1585,5	3350,5	5298,5
Чиста рентабельність продажу	R_{NPM}			
розрахункові показники				
Ресурсовіддача	Р			
Коефіцієнт фінансової залежності	$k_{ФЗ}$			
Рентабельність власного капіталу	R_{ROE}			

Надати аналітичну інформацію щодо динаміки та факторного аналізу коефіцієнту рентабельності власного капіталу за 2015-2017 рр.

В основу факторного аналізу закладена наступна детермінована модель:

$$R_{ROE} = R_{NPM} \times P \times k_{ФЗ},$$

де R_{NPM} – чиста рентабельність продажів, Р – ресурсовіддача, $k_{ФЗ}$ – коефіцієнт фінансової залежності.

Результати факторного аналізу узагальнити у таблиці

Показники	Вплив за 2016-2015 рр	Вплив за 2017-2016 рр
Чиста рентабельність продажу		
Ресурсовіддача		
Коефіцієнт фінансової залежності		
Всього		

Завдання 3. У таблиці вміщена аналітична інформація щодо діагностики платоспроможності та фінансової стійкості бізнес-структури за 2015-2017 рр:

Показник	На кінець 2015 р	На кінець 2016 р	На кінець 2017 р	Нормативні значення
Коефіцієнт фінансової автономії	0,418	0,676	0,685	0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	2,39	1,48	1,46	2
Коефіцієнт фінансового ризику	1,392	0,48	0,46	0,5
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,396	0,184	0,186	0,5
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,074	0,238	0,25	-
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,46	0,81	0,829	0,8-0,9

Надати оцінку платоспроможності та фінансової стійкості бізнес-структури протягом 2015-2017 рр. Результати оформити у вигляді аналітичної таблиці.

Завдання 4. У таблиці вміщена аналітична інформація щодо діагностики абсолютних показників фінансової стійкості бізнес-структури за 2015-2017 рр:

Показники	Позна-чення	На кінець 2015 р	На кінець 2016 р	На кінець 2017 р
Загальна величина запасів, тис. грн	З	444,8	565,1	650
Наявність власних оборотних засобів, тис. грн	К _{з.об.}	-637	937	1025
Величина функціонуючого капіталу, тис. грн	К _{з.дз.}	-469,6	1924,3	2159,7
Загальна величина джерел, тис. грн	К _{з.}	267,2	2324,2	2410,5
надлишок/нестача власних оборотних засобів, тис.грн	Ф ^{вл.}			
надлишок/нестача власних оборотних засобів та довгострокових позикових джерел формування запасів, тис. грн	Ф ^{т.}			
надлишок/нестача загальної величини основних джерел формування запасів, тис. грн	Ф ^з			
Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості	S			

Надати оцінку фінансової стійкості бізнес-структури протягом 2015-2017 рр, розрахувати трикомпонентний показник типу фінансової стійкості.

Завдання 5. У таблиці вміщена аналітична інформація щодо ліквідності бізнес-структури протягом 2015-2017 рр.

Позн	Роки			Позн	Роки			Надлишок або брак платіжних коштів		
	2015р	2016р	2017р		2015р	2016р	2017р	2015р	2016р	2017р
A1	0	72,6	112,3	П1						
A2	896,6	2019,1	2041,6	П2	167,4	987,3	1134,7			
A3				П3	1369,5	708,6	653,6			
A4	2245,9	4154,9	4480	П4	1609	5092	5505			
Всього				Всього						

Заповнити таблицю. Провести аналіз ліквідності балансу. Розрахувати коефіцієнти ліквідності. Результати оформити у вигляді аналітичної таблиці:

Показник	2015р	2016р	2017р	Відхилення 2016р від 2015 р	Відхилення 2017р від 2016 р
Коефіцієнт загальної ліквідності					
Коефіцієнт проміжної ліквідності					
Коефіцієнт абсолютної ліквідності					

За результатами зробити висновки.

Завдання 6. У таблиці вміщена аналітична інформація щодо діагностики власного капіталу:

Показники	Минулий період	Поточний період	Відхилення		
			Всього, (+,-)	У тому числі за рахунок впливу	
				Рівня рентабельності продажу	Коефіцієнта оборотності власного капіталу
1. истый прибуток, тис. грн	-28942	19167			
2. Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	907735,5	908465			
3. Чистий дохід, тис. грн	1163806	1213384			
розрахункові показники					
4. Рентабельність власного капіталу, %					
5. Рентабельність продажу, %					
6. Коефіцієнт оборотності власного капіталу					

Провести факторний аналіз зміни рентабельності власного капіталу, оформити результати у таблицю. За результатами діагностики зробити висновки.

Література: [3,5,8,9,13,14,24].

Практичне заняття 10

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ДОХОДІВ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики доходів, оцінки впливу на фінансові результати та фінансовий стан бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення діагностики доходів бізнес-структур.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики доходів бізнес-структур.
2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики доходів бізнес-структур?
3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики доходів бізнес-структур?
4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики доходів бізнес-структур?
5. Як здійснюється діагностика доходів та оцінка їх впливу на результати діяльності та показники фінансового стану бізнес-структур?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (Варіант 1)

1. Критеріями визнання доходу для потреб управління є:
 - а) дохід виникає і відображається в обліку, якщо підприємство виконало умови договору і має право на отримання доходу
 - б) дохід визнається для потреб управління, якщо він поки що не отриманий, але відвантаження продукції було
 - в) дохід визнається для потреб управління, якщо він може бути достовірно визначений
 - г) всі вірні
2. Основними завданнями обліково-аналітичного забезпечення діагностики доходів з метою розвитку бізнес-структур є:
 - а) здійснення системного контролю за процесом формування інформації про доходи та зміну їх динаміки
 - б) визначення впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на формування доходів підприємства
 - в) розрахунок і оцінка показників ділової активності
 - г) всі вірні

3. Для аналізу обсягів, динаміки та структури доходів бізнес-структур використовується
 - а) коефіцієнтний метод, порівняльний метод, методи горизонтального та вертикального порівняльного аналізу
 - б) порівняльний метод
 - в) порівняльний метод, методи горизонтального та вертикального порівняльного аналізу
 - г) методи горизонтального та вертикального аналізу
4. Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена – це трактування у:
 - а) МСФЗ 18 "Дохід"
 - б) Податковий кодекс України
 - в) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід"
 - г) Господарський кодекс України
5. Показник доходів бізнес-структур використовуються для розрахунку:
 - а) коефіцієнтів ліквідності
 - б) коефіцієнтів ділової активності
 - в) коефіцієнтів платоспроможності
 - г) коефіцієнтів фінансової стійкості

Практичні завдання

Завдання 1. У таблиці вміщені дані щодо доходів підприємства:

Показник	За минулий рік		За звітний рік			Відхилення		Темп зростання, до минулого року%
	сума	питома вага, %	за планом	фактично		від плану	від минулого року	
				сума	питома вага, %			
Чистий дохід від реалізації продукції	7193		7200	7097				
Інші операційні доходи	333		350	367				
Усього доходів	7526		7550	7464				

Надати аналітичну інформацію щодо структури доходів

Завдання 2. У таблиці вміщені дані Звіту про фінансові результати діяльності підприємства за 2015-2017 роки:

Показник	Роки		
	2014 рік	2015 рік	2016 рік
Чистий дохід від реалізації продукції	7193	7094	7518
Собівартість реалізованої продукції	3481	3772	3981
Валовий прибуток	3712	3322	3537
Інші операційні доходи	333	367	415
Адміністративні витрати	54	97	101
Витрати на збут	61	187	198
Інші операційні витрати	46	41	51
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	3884	3364	3602
Інші витрати	191	109	112
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	3693	3255	3490
Витрати з податку на прибуток	260	327	350
Чистий фінансовий результат: прибуток	3433	2928	3140

Надати аналітичну інформацію щодо динаміки показників Звіт у про фінансові результати

Завдання 3. У таблиці вміщені дані щодо доходів, витрат та фінансових результатів діяльності компанії:

показник	2016 год	2017 год
1. Доходи	10261940	9731970
2. Витрати	10116833	9884052
3. Чистий прибуток (збиток)		
4. Середньорічна вартість активів	1.081.333	965.082
5. Виручка від продажів	8335890	7855810
6. Рентабельність активів, %		
7. Рентабельність продажів, %, х		
8. Виручка від продажів на 1 грн. доходів		
9. Доходи на 1 грн. активів, %		
10. Рентабельність витрат, %		
11. Рентабельність продажів, %		
12. Доля виручки від продажів на 1 грн. доходів		
13. Доходи на 1 грн. витрат		

Надати аналітичну інформацію щодо ефективності використання доходів та понесених витрат.

Література: [1,6,12,14,22,27].

Практичне заняття 11

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ВИТРАТ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики витрат, оцінки впливу на фінансові результати та фінансовий стан бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення діагностики витрат у бізнес-структурах.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики витрат бізнес-структур.
2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики витрат на підприємстві?
3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики витрат бізнес-структур?
4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики витрат бізнес-структур?
5. Як здійснюється діагностика витрат та оцінка їх впливу на результати діяльності та показники фінансового стану бізнес-структур?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (Варіант 1)

1. Розробку норм використання для кожного виду ресурсів і виявлення відхилень фактичного використання ресурсів від установлених стандартів передбачає:
 - а) Target costing
 - б) direct costing
 - в) standard costing
 - г) всі вірні
2. Маржинальний метод управління витратами і формування неповної собівартості – це:
 - а) Target costing
 - б) direct costing
 - в) standard costing
 - г) всі вірні

3. АВС-аналіз представляє
 - а) технологію обґрунтування та прийняття управлінських рішень щодо цільової локалізації витрат суб'єкта господарювання для потреб моделі управління його прибутком
 - б) технологією обґрунтування управлінських рішень щодо оптимізації абсолютної величини витрат підприємства шляхом виявлення та ідентифікації резервів їх зменшення
 - в) дослідження процесу формування витрат суб'єкта господарювання у співвідношенні із їх доцільністю
 - г) всі вірні
4. Резервами зниження собівартості продукції є:
 - а) зміна технічного рівня виробництва
 - б) зміна організації виробництва і праці,
 - в) зміна видів продукції
 - г) всі вірні
5. Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з:
 - а) виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), реалізованої протягом звітного періоду; розподілених постійних загальновиробничих витрат;
 - б) виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), реалізованої протягом звітного періоду; розподілених постійних загальновиробничих витрат; наднормативних виробничих витрат
 - в) собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг); нерозподілених постійних загальновиробничих витрат; наднормативних виробничих витрат
 - г) виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), реалізованої протягом звітного періоду; нерозподілених постійних загальновиробничих витрат; наднормативних виробничих витрат

Практичні завдання

Завдання 1. У таблиці вміщені дані щодо витрат підприємства:

Показник	За минулий рік		За звітний рік			Відхилення		Темп росту, %
	сума	питома вага, %	За планом	фактично		Від плану	Від минулого року	
				сума	питома вага, %			
Собівартість реалізації	3481		3500	3772				
Адміністративні витрати	54		80	97				
Витрати на збут	61		150	187				
Інші операційні витрати	46		45	41				
Інші витрати	191		150	109				
Витрати з податку на прибуток	260		330	327				
Усього витрат	4093	100	4255	4533	100	278	440	110,75

Надати аналітичну інформацію щодо структури витрат.

Завдання 2. У таблиці вміщені дані Звіту про фінансові результати діяльності підприємства за 2015-2017 роки:

Показник	Роки		
	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Чистий дохід від реалізації	7193	7094	7518
Собівартість реалізованої	3481	3772	3981
Валовий прибуток	3712	3322	3537
Інші операційні доходи	333	367	415
Адміністративні витрати	54	97	101
Витрати на збут	61	187	198
Інші операційні витрати	46	41	51
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	3884	3364	3602
Інші витрати	191	109	112
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	3693	3255	3490
Витрати з податку на прибуток	260	327	350
Чистий фінансовий результат: прибуток	3433	2928	3140

Надати аналітичну інформацію щодо:

- Загальних операційних витратах на 1 грн. операційних доходів
- Коефіцієнту питомої собівартості реалізованої продукції
- Коефіцієнту питомих адміністративних витрат
- Коефіцієнту питомих інших операційних витрат
- Собівартості реалізованої продукції на 1 грн. чистого доходу
- Рівня адміністративних витрат у валовому прибутку
- Рівня збутових витрат у валовому прибутку
- Рівня бельності основної діяльності
- Рентабельності операційної діяльності
- Рентабельності звичайної діяльності
- Чистої ентабельності

Завдання 2. У таблиці вміщені дані щодо витрат за елементами по ПАТ «СКМЗ» за період 2015-2017 рр.:

Елементи витрат	2015 рік		2016 рік		2017 рік	
	Σ	%	Σ	%	Σ	%
Матеріальні витрати	58756		64687		78672	
Витрати на оплату праці	20265		22054		39562	
Відрахування на соціальні заходи	9307		10501		17516	
Амортизація	7162		6673		8206	
Інші операційні витрати	8149		9806		62349	
Разом						

Надати аналітичну інформацію щодо структури витрат за елементами.

Література: [10,14,23,24,27].

Практичне заняття 12

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ПРИБУТКУ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС- СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики прибутку та рентабельності для прогнозування розвитку бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення діагностики прибутку та рентабельності у бізнес-структурах.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики прибутку та рентабельності бізнес-структур.

2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики прибутку та рентабельності на підприємстві?

3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики прибутку та рентабельності бізнес-структур?

4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики прибутку та рентабельності бізнес-структур?

5. Як здійснюється діагностика прибутку та рентабельності бізнес-структур?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (Варіант 1)

1. Рентабельність продукції обчислюється як:
 - а) співвідношення прибутку від реалізації продукції до повної її собівартості
 - б) співвідношення собівартості від реалізації продукції до прибутку від реалізації продукції
 - в) співвідношення прибутку від реалізації до виручки
 - г) всі вірні
2. Рентабельність активів обчислюється як:
 - а) співвідношення прибутку від реалізації продукції до середньої вартості активів
 - б) співвідношення середньої вартості активів до прибутку від реалізації продукції
 - в) співвідношення прибутку від реалізації до виручки
 - г) всі вірні

3. Основними шляхами збільшення прибутку є:
 - а) збільшення обсягу продажів продукту
 - б) поліпшення якості обслуговування споживачів
 - в) розширення ринку продажів
 - г) всі вірні

4. CVP- аналіз характеризує:
 - а) взаємозв'язок доходів, обсягу реалізації і прибутку
 - б) взаємозв'язок витрат, обсягу реалізації і прибутку
 - в) взаємозв'язок обсягу виробництва, доходів і прибутку
 - г) всі вірні

5. Маржинальний доход визначається як :
 - а) сума постійних витрат і змінних витрат підприємства
 - б) сума змінних витрат та прибутку підприємства
 - в) різниця між виручкою підприємства від продажу продукції (робіт, послуг) і сумою змінних витрат
 - г) різниця між виручкою підприємства від продажу продукції (робіт, послуг) і сумою постійних витрат

6. Точка беззбитковості визначається як :
 - а) відношення постійних витрат до норми маржинального доходу
 - б) сума змінних витрат та прибутку підприємства
 - в) різниця між виручкою підприємства від продажу продукції (робіт, послуг) і сумою змінних витрат
 - г) відношення норми маржинального доходу до величини постійних витрат

Практичні завдання

Завдання 1. На основі даних таблиці провести факторний аналіз прибутку ТОВ «Флагман»:

Показник	Роки		
	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Чистий дохід від реалізації продукції, (В)	7193	7094	7518
Собівартість реалізованої продукції, (С)	3481	3772	3981
Інші операційні доходи, (ІОД)	333	367	415
Адміністративні витрати, (АВ)	54	97	101
Витрати на збут, (ВЗ)	61	187	198
Інші операційні витрати, (ІОВ)	46	41	51
Інші витрати, (ІВ)	191	109	112
Витрати з податку на прибуток, (ВПП)	260	327	350
Чистий прибуток, (П)	3433	2928	3140

Модель для проведення факторного аналізу:

$$\Pi = B - C + \text{ЮД} - \text{АВ} - \text{ВЗ} - \text{ЮВ} - \text{ІВ} - \text{ВПП}$$

Факторна модель виручки від реалізації:

$$B = N \times \text{ПВ} \times \text{Ц},$$

де ПВ - питома вага виду продукції в загальному обсязі реалізації; N - обсяг реалізації; Ц - ціна продукції.

Факторна модель собівартості реалізованої продукції:

$$З = N \times \text{ПВ} \times \text{Ззм},$$

де ПВ - питома вага виду продукції в загальному обсязі реалізації; N - обсяг виробництва; Ззм — змінні витрати на виробництво одиниці продукції (собівартість одиниці).

Індекс цін (І) складає 1,08.

Завдання 2. На основі даних надати аналітичний висновок щодо показників рентабельності бізнес-структури за 2015-2017 рр., %

Показник	Роки		
	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Рентабельність сукупного капіталу/активів	89,1	38,84	39,08
Рентабельність власного капіталу	213,36	57,5	57,04
Валова рентабельність продажів	51,6	46,8	47
Операційна рентабельність продажів	54	47,4	47,9
Чиста рентабельність продажів	47,7	41,27	41,76
Валова рентабельність виробництва	106,6	88,1	88,8
Чиста рентабельність виробництва	98,6	77,6	78,87

Література: [9,12,14,30,31].

Практичне заняття 13
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ
ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ
РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики ліквідності та платоспроможності для прогнозування розвитку бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення діагностики ліквідності та платоспроможності у бізнес-структурах.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики ліквідності та платоспроможності бізнес-структур.
2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики ліквідності та платоспроможності бізнес-структур?
3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики ліквідності та платоспроможності бізнес-структур?
4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики ліквідності та платоспроможності бізнес-структур?
5. Як здійснюється діагностика ліквідності та платоспроможності бізнес-структур?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (Варіант 1)

1. Ліквідність активів підприємства - це
 - а) це комплексна аналітична категорія, що характеризує здатність кожного конкретного активу бути трансформовані в грошові кошти. При цьому ступінь ліквідності визначається двома факторами: швидкістю трансформації і втратами власника від зниження вартості активу в результаті екстреної продажу
 - б) це характеристика теоретичної облікової можливості підприємства звернути активи в готівку і погасити свої зобов'язання, а також ступінь покриття зобов'язань активами на різних платіжних горизонтах
 - в) це здатність погашати вимоги контрагентів як за рахунок власних коштів, так і на базі залучених коштів
 - г) всі вірні

2. Коефіцієнт, який відображає частину короткострокових позикових зобов'язань, яка при необхідності може бути погашена негайно – це:
 - а) абсолютної ліквідності
 - б) поточної ліквідності
 - в) загальної ліквідності
 - г) платоспроможності
3. При нестійкому фінансовому стані для забезпечення запасів:
 - а) залучаються власні оборотні кошти та довгострокові кредити та позики
 - б) крім власних оборотних коштів і довгострокових кредитів і позик, залучаються короткострокові кредити і позики
 - в) немає «нормальних» джерел їх формування
 - г) всі вірні
4. Коефіцієнт фінансової незалежності показує:
 - а) фінансову незалежність підприємства від залучених позикових коштів і показує, скільки позикових коштів залучає підприємство на 1 грн
 - б) питому вагу власного капіталу в загальній сумі коштів, авансованих в діяльність
 - в) визначає питому вагу в загальній вартості майна всіх джерел коштів, які підприємство може використовувати без шкоди для кредиторів
 - г) всі вірні
5. Здатність до своєчасного виконанню грошових зобов'язань, обумовлених законом або договором, за рахунок наявних в його розпорядженні грошових ресурсів - це
 - а) платоспроможність
 - б) рентабельність
 - в) ділова активність
 - г) ліквідність
6. В групі А1 містяться
 - а) швидко реалізовані активи
 - б) повільно реалізовані активи
 - в) найбільш ліквідні активи
 - г) важко реалізовані активи
7. В групі П1 містяться
 - а) найбільш термінові зобов'язання
 - б) повільно реалізовані активи
 - в) довгострокові пасиви
 - г) важко реалізовані активи

Практичні завдання

Завдання 1. На основі даних по бізнес-структурі провести аналіз ліквідності балансу за 2016-2017 рр.:

Актив	Кінець 2016 року	Кінець 2017 року	Пасив	Кінець 2016 року	Кінець 2017 року
Найбільш ліквідні активи (Л1)	47855	24010	Найбільш термінові зобов'язання (П1)	431	657
Активи, що швидко реалізуються (Л2)	36234	50257	Короткострокові пасиви (П2)	62285	60254
Активи, що повільно реалізуються (Л3)	64548	87845	Довгострокові пасиви (П3)	0	0
Активи, що важко реалізуються (Л4)	80466	83574	Постійні пасиви (П4)	166387	184775
БАЛАНС			БАЛАНС		

Надати аналітичну інформацію щодо платіжного надлишку (+) або нестачі (-), а також показників ліквідності.

Завдання 2. В таблиці вміщені дані щодо ліквідності бізнес-структури за 2016-2017 рр.:

Показники	2015 р	2016 р	2017 р
показник загальної ліквідності	2,6406	2,3700	2,6615
показник проміжної ліквідності	1,7918	1,3408	1,2193
показник абсолютної ліквідності	0,9068	0,7630	0,3942

На основі моделі провести факторний аналіз коефіцієнта загальної ліквідності:

$$K_{пл} = \frac{Л1 + Л2 + Л3}{П1 + П2}$$

Результати факторного аналізу показника загальної ліквідності за 2015-2016 рр. представити у вигляді таблиці

фактори	план	факт	результативний показник	розрахунок	вплив факторів
Л1			Кпл пл		-
Л2			Кпл [/]		
Л3			Кпл ^{''}		
П1			Кпл ^{'''}		
П2			Кпл ^{''''}		
			Кпл ф		
Загальний вплив факторів					

Література: [13,14,25,26,31].

Практичне заняття 14

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики ділової активності для прогнозування розвитку бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення діагностики ділової активності у бізнес-структурах.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики ділової активності бізнес-структур.
2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики ділової активності на підприємстві?
3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики ділової активності бізнес-структур?
4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики ділової активності бізнес-структур?
5. Як здійснюється діагностика ділової активності бізнес-структур?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (Варіант 1)

1. «Золоте правило економіки» базується на тому, що
 - а) прибуток повинен зростати більш високими темпами, ніж обсяг реалізації продукції та вартість майна підприємства
 - б) прибуток повинен зростати більш високими темпами, ніж собівартість підприємства
 - в) обсяг реалізації продукції повинен зростати більш високими темпами, ніж прибуток та вартість майна підприємства
 - г) обсяг реалізації продукції повинен зростати більш високими темпами, ніж собівартість та вартість майна підприємства
2. Коефіцієнт оборотності активів визначається як:
 - а) відношення чистого прибутку до середньорічної суми дебіторської заборгованості
 - б) добуток коефіцієнту рентабельності та оборотності активів
 - в) відношення чистого доходу від реалізації продукції до валюти балансу
 - г) всі вірні

3. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості визначається як:
 - а) добуток коефіцієнту оборотності активів та оборотності кредиторської заборгованості
 - б) відношення собівартості реалізованої продукції до середньорічної суми кредиторської заборгованості
 - в) відношення чистого доходу від реалізації продукції до середньорічної суми кредиторської заборгованості
 - г) всі вірні
4. До показників ефективності використання ресурсів і капіталу відносять:
 - а) приріст валюти балансу
 - б) обсяг чистого прибутку
 - в) рентабельність вкладеного капіталу
 - г) всі вірні
5. Обліково-аналітична інформація про ділову активність надає можливість прийняття управлінських рішень щодо
 - а) підвищення ефективності діяльності за рахунок прискорення обертання ресурсів і скорочення періоду їх обороту
 - б) збільшення числа обертів шляхом скорочення періоду виробництва або скорочення періоду обігу
 - в) скорочення періоду виробництва на основі вдосконалення технології, модернізації і автоматизації виробництва
 - г) всі вірні

Практичні завдання

Завдання 1. У таблиці вміщені дані щодо динаміки абсолютних показників ділової активності ВАТ «Львівський хімічний завод» за 2015-2017 роки:

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп росту, %	
				2016-2015	2017-2016	2016-2015	2017-2016
Прибуток	2137	2463	2207				
Виручка від реалізації	42679	50147	58910				
Активи	28989	32677	32262				

На основі даних надати аналітичну інформацію щодо темпів зміни показників, де Тзрп, Тзрв, Тзра – темп зростання відповідно прибутку, виручки від реалізації, активів

Завдання 2. У таблиці вміщені дані щодо динаміки відносних показників ділової активності ВАТ «XXX» за 2015-2017 рр:

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Абсолютний приріст	
				2016-2015	2017-2016
Коефіцієнт оборотності активів	1,3	1,39	1,56		
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	7,61	6,26	5,57		
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;	12,32	10,23	8,44		
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;	7,49	8,75	10,45		
Коефіцієнт оборотності власного капіталу.	1,63	1,81	2,04		

На основі даних надати аналітичну інформацію щодо темпів зміни показників: $T_{зрп} > T_{зра} > T_{зрв} > 100\%$, де $T_{зрп}$, $T_{зрв}$, $T_{зра}$ – темп зростання відповідно прибутку, виручки від реалізації, активів.

Завдання 3. У таблиці вміщені дані щодо оборотності обігових коштів ВАТ «XXX» за 2015-2017 рр:

Показник	2016 рік	з 2017 рік
1 Чистий дохід від реалізації (Р), тис. грн	199934	279905
2 Кількість днів періоду, що аналізується (Д)	365	365
3 Одноденна виручка, тис. грн (ряд.1 / ряд.2)	547,76	766,86
4 Середній залишок оборотних коштів (СЗ), тис. грн	155375	205150
5 Тривалість оборотності оборотних коштів, днів (ряд.4 × ряд.2 / ряд.1)		
6 Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, кількість оборотів (ряд.1 / ряд.4)		
7 Коефіцієнт завантаження коштів в обороті, коп. (ряд.4 / ряд.1)		

На основі даних надати аналітичну інформацію щодо динаміки показників. Зробити висновки.

Завдання 4. У таблиці вміщені дані щодо динаміки відносних показників ділової активності ВАТ «XXX» за 2015-2017 рр:

Показник	2016 рік	2017 рік
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	7518	9397,5
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	3981	4379,1
Валовий прибуток, тис. грн.	3537	5018,4
Чистий прибуток, тис. грн.	3140	4577,83
Коефіцієнт оборотності активів	0,965	1,32

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	50,12	61,2
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	5,34	4,6
Коефіцієнт оборотності запасів	1,57	2,3
Тривалість операційного циклу		
Тривалість фінансового циклу капіталу		
Чиста рентабельність власного капіталу, %		
Чиста рентабельність продажу, %		

На основі даних надати аналітичну інформацію щодо показників тривалості циклів, рентабельності та їх динаміки. Зробити висновки.

Завдання 5. У таблиці вміщені дані щодо динаміки відносних показників ділової активності ВАТ «XXX» за 2015-2017 рр:

Показник	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Коефіцієнт обігу активів	1,285	1,246	0,965
Коефіцієнт обігу дебіторської заборгованості	58,96	54,67	50,12
Період обігу дебіторської заборгованості			
Коефіцієнт обігу кредиторської заборгованості	4,97	5,19	5,34
Період обороту кредиторської заборгованості			
Коефіцієнт обігу запасів	1,89	1,97	1,57
Тривалість обороту запасів			
Тривалість операційного циклу			
Тривалість фінансового циклу капіталу			

На основі даних надати аналітичну інформацію щодо показників тривалості циклів та їх динаміки. Зробити висновки.

Література: [2,13,14,25,26,31].

Практичне заняття 15

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Мета заняття: засвоєння аналітичних методів діагностики стану та ефективності використання трудових ресурсів для прогнозування розвитку бізнес-структур. Закріплення знань щодо організації та моделі функціонування обліково-аналітичного забезпечення діагностики стану та ефективності використання трудових ресурсів у бізнес-структурах.

Форма проведення: практикум

Контрольні питання до лекційного матеріалу

1. Назвіть основну мету та завдання обліково-аналітичного забезпечення діагностики стану та ефективності використання трудових ресурсів для прогнозування розвитку бізнес-структур.

2. З яких елементів складається загальний порядок формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики стану та ефективності використання трудових ресурсів у бізнес-структурах?

3. Назвіть аналітичні методи та інструменти діагностики стану та ефективності використання трудових ресурсів бізнес-структур?

4. Які основні вимоги ставляться до аналітичної інформації для формування обліково-аналітичного забезпечення діагностики стану та ефективності використання трудових ресурсів бізнес-структур?

5. Як здійснюється діагностика стану та ефективності використання трудових ресурсів бізнес-структур?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Тестові завдання (Варіант 1)

1. Порівняння фактичної кількості працівників за категоріями і професіями з плановою чисельністю використовується для оцінки:
 - а) руху робочої сили
 - б) продуктивності праці
 - в) забезпеченості бізнес-структури трудовими ресурсами
 - г) всі вірні
2. Коефіцієнт трудомісткості використовується для оцінки:
 - а) руху робочої сили
 - б) продуктивності праці
 - в) забезпеченості бізнес-структури трудовими ресурсами
 - г) всі вірні

3. Номінальний фонд робочого часу розраховується:
 - а) шляхом вирахування з календарного фонду робочого часу святкових і вихідних днів за аналізований період
 - б) шляхом вирахування з календарного фонду робочого часу корисного
 - в) різниці календарного фонду часу і числа неявок (невиходів) на роботу в днях за аналізований період
 - г) всі вірні
4. Зарплаторентабельність розраховується як :
 - а) відношення собівартості до фонду заробітної плати працівників
 - б) відношення прибутку від реалізації продукції до фонду заробітної плати працівників
 - в) відношення фонду заробітної плати працівників до собівартості від реалізації продукції
 - г) всі вірні
5. Основними завданнями аналізу формування і використання фонду заробітної плати є:
 - а) оцінка динаміки заробітної плати за категоріями працівників
 - б) аналіз складу і структури фонду заробітної плати (основна і додаткова, постійна і змінна частини)
 - в) аналіз факторів, що впливають на формування фонду оплати праці на підприємстві
 - г) всі вірні

Практичні завдання

Завдання 1. У таблиці вміщені дані щодо трудових ресурсів ТОВ «Агат»:

Категорії персоналу	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Усього середньооблікова кількість штатних працівників, осіб, у тому числі:	204	227	203
- робітники	154	180	155
- керівники	20	18	18
- спеціалісти	30	29	30

Надати аналітичну інформацію щодо забезпеченості підприємства трудовими ресурсами, розрахувати показники динаміки за 2015-2017 роки. Зробити висновки.

Завдання 2. У таблиці вміщені дані щодо трудових ресурсів ТОВ «Агат»:

Категорії персоналу	Персонал						Відносне відхилення 2017 до 2061 року, %
	2015 рік		2016 рік		2017 рік		
	Кількість, осіб	Питома вага, %	Кількість, осіб	Питома вага, %	Кількість, осіб	Питома вага, %	
Робітники	154		180		155		
Керівники	20		18		18		
Спеціалісти	30		29		30		
Усього:							

Надати аналітичну інформацію щодо структури трудових ресурсів підприємства, розрахувати показники динаміки за 2015-2017 роки. Зробити висновки.

Завдання 3. У таблиці вміщені дані щодо трудових ресурсів В «Рослина»:

Показник	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Чисельність персоналу на початок року, осіб	219	225	227
Прийнято працівників, осіб	99	136	58
Вибуло працівників, осіб	93	134	100
З них з причин:	–	–	–
– змін в організації виробництва і праці			
– плинності кадрів (за власним бажанням, за угодою сторін, порушення трудової дисципліни, ін.)	93	134	100
Облікова кількість штатних працівників на кінець року, осіб	225	227	185
Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб	204	227	203
Коефіцієнт обороту з прийому персоналу			
Коефіцієнт обороту			
Коефіцієнт заміщення			
Коефіцієнт плинності кадрів			
Коефіцієнт сталості складу персоналу підприємства			

Надати аналітичну інформацію щодо руху персоналу підприємства, розрахувати показники динаміки за 2015-2017 роки. Зробити висновки.

Завдання 4. У таблиці вміщені дані щодо використання робочого часу на підприємстві:

Показник	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Облікова кількість штатних працівників на кінець звітнього періоду, осіб (ЧР)	225	227	185
Відпрацьовано одним працівником:			
- днів (Д);	196	215	273
- годин (ЛГ)	1738	1788,75	1723,8
Середня тривалість робочого дня, год. (Т)	7,9	7,95	7,8
Фонд робочого часу (Фрч)	347997	388210	393791

Надати аналітичну інформацію щодо впливу факторів на фонд робочого часу, при цьому використовуючи модель для факторного аналізу:

$$\Phi_{p,ч} = \text{ЧР} \times \text{Д} \times \text{Т}. \quad (3.1)$$

Величина фонду робочого часу ($\Phi_{p,ч}$) залежить від чисельності робітників ЧР, кількості відпрацьованих одним робітником днів (Д) у середньому за звітний період та середньої тривалості (Т) робочого дня (зміни).

Завдання 5. У таблиці вміщені дані щодо в аналізі прибутку на одного працівника підприємства:

Назва показника, одиниці вимірювання	Умовне позначення	2015 рік	2016 рік	2017 рік
1. Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	П	-2675	529	-9509
2. Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб	ЧР	204	227	203
3. Виручка від реалізації, тис. грн.	В	23058	45572	40901
4. Виробництво товарної продукції у діючих цінах, тис.грн.	ТП	22108	38100	36250
5. Рентабельність продаж, %	$P_{пр}$			
6. Частка виручки у вартості виробленої продукції	$\text{Ч}_{вп}$			
7. Середньорічний виробіток, тис. грн./особу	РВ			
8. Прибуток на одного працівника, тис. грн.	$P_{п}$			

Надати аналітичну інформацію щодо впливу факторів на прибуток на 1 працівника, при цьому використовуючи модель для факторного аналізу.

Література: [1,5,6,9,10,21,23].

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Абстрагування – виділення в об'єкті основних значущих ознак і відхилення вторинних, несуттєвих.

Аналіз – це спосіб наукового дослідження, за яким явище поділяється на складові, з метою вивчення окремих його частин.

Агрегований баланс – форма балансового звіту підприємства, зручна для проведення фінансового й управлінського аналізу.

Активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких приведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Акціонерний капітал – кошти, отримані акціонерним товариством від його власників (акціонерів). Акціонерний капітал включає статутний капітал, пайовий капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток. Акціонерний капітал існує у формі звичайних і привілейованих акцій, причому останні можуть бути як конвертованими, так і неконвертованими.

Амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів упродовж терміну їх корисного використання (експлуатації).

Валова продукція – показник, що характеризує загальний обсяг продукції в грошовому вираженні окремого підприємства або галузі національної економіки.

Валовий дохід – грошова форма вартості, знову створеної працею за певний проміжок часу. Визначається як різниця між вартістю реалізації продукції та матеріальними витратами на її виробництво.

Вартість капіталу – ціна сукупних елементів капіталу, що становлять його структуру, з позицій доцільності їх формування за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел для продуктивного використання в господарській діяльності підприємства.

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Витрати інвестиційної діяльності – сума витрат, пов'язаних з придбанням фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів та іншими платежами за наслідками інвестиційної діяльності підприємства.

Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Грошовий потік підприємства – сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, генерованих його господарською діяльністю підприємства.

Дисконтування – метод доведення майбутньої вартості грошей до їх реальної вартості в поточному періоді.

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – загальна сума надходжень від продажу за результатами операційної діяльності без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів, непрямих податків.

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходжень активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Емпіричне дослідження – це особливий вид практичної діяльності, що існує в середині науки. Така діяльність потребує наявності специфічних здібностей: творчих – від експериментатора, спостережливості – від дослідника, особистої контактності і такту – від психологів і соціологів, які займаються проведенням досліджень та ін.

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають унаслідок її проведення.

Змінні витрати – витрати в структурі собівартості продукції (робіт і послуг) підприємства, що прямо пропорційно залежать від обсягів виробництва (реалізації).

вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, з метою отримання прибутку або досягнення іншої вигоди.

Інвестиційна діяльність – вкладення інвестицій і здійснення практичних дій з метою одержання прибутку і (або) досягнення іншого корисного ефекту.

Ліквідність – здатність активів використовуватися як засоби платежу або бути готовими до швидкого перетворення у грошову форму без втрати своєї поточної вартості.

Маржинальний дохід – граничний додатковий дохід, отриманий у результаті продажу додаткової одиниці продукту.

Метод (гр. *methodos*) – спосіб пізнання, дослідження явищ природи і суспільного життя;

Метод дисконтування грошових потоків – базується на прогнозуванні цих потоків від даного підприємства. Майбутні грошові потоки перераховуються за дисконтною ставкою в теперішню вартість. Дисконтна ставка повинна відповідати нормі доходності, необхідній інвестору.

Методика (гр. methodike) – сукупність методів, прийомів проведення будь-якої роботи; вчення про особливості застосування окремого методу чи системи методів.

Моделювання – метод наукового пізнання, суть якого полягає у дослідженні моделі об'єкта пізнання на основі абстрактно-логічного мислення за принципами наочності, об'єктивності.

Неплатоспроможність – неспроможність суб'єкта підприємницької діяльності після настання встановленого строку виконати грошові зобов'язання перед кредиторами, в тому числі по заробітній платі, а також виконати зобов'язання щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) не інакше як через відновлення платоспроможності.

Оборотні активи – грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи впродовж дванадцяти місяців з дати балансу.

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання матеріалів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації), який більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Поріг рентабельності – значення виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) підприємства, що цілком покриває його сукупні поточні витрати (постійні і змінні). Поріг рентабельності – це точка нульового прибутку (нульових збитків підприємства).

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати

Рентабельність власного капіталу – відношення прибутку (валового, чистого, від реалізації) до середньорічного розміру власного капіталу.

Рентабельність продаж – відношення прибутку від реалізації продукції до витрат, пов'язаних з виробництвом і реалізацією продукції.

Рух грошових коштів – надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів.

Синтез – уявне об'єднання частин в ціле з метою встановлення зв'язків між частинами.

Спостереження – це систематичне цілеспрямоване, спеціально організоване сприймання предметів і явищ об'єктивної дійсності, що виступають об'єктами дослідження.

Собівартість продукції – виражені в грошовій формі безпосередні витрати підприємства, пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції (робіт, послуг).

Ставка дисконтування – процентна ставка, використовувана для визначення поточної вартості майбутніх грошових потоків.

Теперішня вартість – дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Термін окупності – час, упродовж якого економія (прибуток) підприємства покриває його капітальні та інші виробничі витрати.

Точка беззбитковості – обсяг виробництва і продажу продукції (робіт, послуг), при якому валовий дохід дорівнює валовим витратам.

Фінансова діяльність – діяльність, яка приводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Чистий прибуток підприємства – різниця між валовим прибутком і податком на прибуток. З чистого прибутку виплачуються дивіденди акціонерам і здійснюються інвестиції у виробництво.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Про електронні документи та електронний документообіг : закон України від 22.05.2003 № 851-IV, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
6. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
7. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку від 24.05.1995 р. № 88, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
8. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014 р. № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
9. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 із змінами та доповненнями [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>
10. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості; затв. наказом М-ва промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373. – Київ : Інформаційно-аналітичне агенство, 2007. – 305 с.
11. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>

12. Порядок подання фінансової звітності від 28.02.2000 р. № 419, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

13. Про Примітки до річної фінансової звітності : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. № 302 із змінами та доповненнями [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>

14. Загальні вимоги до фінансової звітності : національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>

15. Консолідована фінансова звітність : національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 2 [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>

16. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах : положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 6 [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

17. Основні засоби : положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>

18. Нематеріальні активи : положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 8 [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>

19. Запаси : положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>

20. Дебіторська заборгованість : положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

21. Зобов'язання : положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 11 [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

22. Дохід : положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>

23. Витрати : положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

24. Мних Є.В. Економічний аналіз [Текст]: підручник / Є.В. Мних. - К.: Знання, 2011. – 630 с.

25. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз [Текст]: підручн. / Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г; за ред. А.Г. Загороднього. – К.: Знання, 2008. – 488 с.

26. Афанасьєв М.В. Економічна діагностика [Текст] = Economic

Diagnostics : навч.-метод. посібник / М. В. Афанасьєв, Г. В. Білоконенко ; Харківський нац.економічний ун-т. - Харків : ІНЖЕК, 2007. - 296 с.

27 Єршова Н.Ю. Аналіз господарської діяльності: теорія та практикум [Текст]: навч посібник. / Н.Ю. Єршова, О.В. Портна. – Лівів.: Магнолія, 2015. – 452 с.

ДОПОМІЖНА

28. Доля В.Т. Модели и методы анализа производительности ресурсов предприятия: Уч.-метод., пособие. - Харьков: ХГАГХ, 1997. - 104 с.

29.Приймак В.І. Математичні методи економічного аналізу [Текст] : навч. посібник / В. І. Приймак ; Львівський нац. ун-т . - Київ : Центр учбової літ-ри, 2009. - 296 с.

30. Сич Є.М. Стратегічний аналіз [Текст] : навч. посібник / Є. М. Сич, О. В. Пилипенко, М. С. Стасишен. - К. : Каравела, 2010. - 304 с.

31. Гордієнко П.Л. Стратегічний аналіз [Текст] : навч. посібник / П. Л. Гордієнко ; Міжнародний наук.-техн. ун-т. - К. : Алерта, 2006. - 404 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

32. Електронні каталоги інформаційних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.analitik.ru>.

33. Інформаційно-пошукова система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://inpos.com.ua>.

34. Пошукові служби Інтернет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kinder.mksat.net/pages/libfindix/inetfind.htm>.

35. Сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
I. ЗАГАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
II. ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ.....	5
Практичне заняття 1 Економічна діагностика у процесі прийняття управлінських рішень	
Практичне заняття 2 Теоретичні та організаційні засади обліково- аналітичного забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес- структур	
Практичне заняття 3 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики основних засобів для прогнозування розвитку бізнес-структур	
Практичне заняття 4 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики нематеріальних активів для прогнозування розвитку бізнес-структур	
Практичне заняття 5 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики матеріальних запасів для прогнозування розвитку бізнес-структур	
Практичне заняття 6 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики руху грошових коштів для прогнозування розвитку бізнес-структур	
Практичне заняття 7 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики дебіторської заборгованості для прогнозування розвитку бізнес-структур	
Практичне заняття 8 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики кредиторської заборгованості для прогнозування розвитку бізнес-структур	
Практичне заняття 9 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики власного капіталу для прогнозування розвитку бізнес-структур	
Практичне заняття 10 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики доходів для прогнозування розвитку бізнес-структур	
Практичне заняття 11 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики витрат для прогнозування розвитку бізнес-структур	
Практичне заняття 12 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики прибутку та рентабельності для прогнозування розвитку бізнес-структур	
Практичне заняття 13 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики ліквідності та платоспроможності для прогнозування розвитку бізнес-структур	
Практичне заняття 14 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики ділової активності для прогнозування розвитку бізнес-структур	
Практичне заняття 15 Обліково-аналітичне забезпечення діагностики стану та ефективності використання трудових ресурсів для прогнозування розвитку бізнес-структур	
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до проведення практичних занять з дисципліни
«Обліково-аналітичне забезпечення діагностики та прогнозування розвитку
бізнес-структур»
для студентів усіх форм навчання
за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування
спеціалізації «Бізнес-аналітика»

Укладачи:

ЄРШОВА Наталя Юріївна

Відповідальний за випуск *О.В. Манойленко*

Роботу до видання рекомендував

Редактор